

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA / UNIVERSITAT POMPEU FABRA

Grau en Medicina: sisè curs

Assignatura: Medicina Legal i Toxicologia

Primer trimestre

Nombre de crèdits ECTS: 5

Llengües de la docència: català i castellà

Professors:**Responsable/coordinadora de l'assignatura:**

Dolors Giménez Pérez

Especialista en Medicina Legal i Forense

Metgessa forense titular. Institut de Medicina Legal de Catalunya

Professora associada de Medicina Legal i Toxicologia de la Universitat Autònoma de Barcelona

dolorsgimenezmorera@gmail.com

Professors associats

Augusto Supervia

Metge adjunt del Servei d'Urgències Mèdiques de l'Hospital del Mar

Coordinador del Grup de Toxicologia d'Urgències de l'Hospital del Mar i de la Societat Catalana d'Urgències i Emergències

Professor associat de Medicina Legal i Toxicologia de la Universitat Autònoma de Barcelona

Joan Ignasi Galtés Vicente

Metge forense titular. Institut de Medicina Legal de Catalunya

Doctor en Antropologia per la Universitat Autònoma de Barcelona

Coordinador de l'assignatura Medicina Legal i Toxicologia. Unitat Docent del Parc Taulí

Professor associat de Medicina Legal i Toxicologia de la Universitat Autònoma de Barcelona

Assignatura Medicina Legal i Toxicologia

1. Descripció de l'activitat docent

L'assignatura Medicina Legal i Toxicologia és de caràcter troncal en el grau en Medicina i té 5 crèdits ECTS.

Està integrada per tres parts ben diferenciades: medicina legal, patologia forense i toxicologia clínica.

La responsable de la coordinació de l'assignatura és la prof. Dolors Giménez Pérez, que també impartirà la docència corresponent a la part de medicina legal.

El prof. Joan Ignasi Galtés Vicente farà la docència corresponent a patologia forense.

El prof. Augusto Supervia s'ocuparà d'impartir la part docent corresponent a toxicologia clínica.

2. Objectius generals d'aprenentatge

- Assolir coneixements bàsics en legislació sanitària.
- Conèixer els documents medicolegals habituals en la pràctica mèdica.
- Assolir coneixements bàsics en patologia forense.
- Saber fer l'examen extern d'un cadàver.
- Assolir coneixements bàsics en toxicologia clínica.

3. Objectius específics de l'assignatura

- Conèixer aspectes generals de la responsabilitat mèdica.
- Saber les normes legals que regulen la professió mèdica.
- Saber resoldre els conflictes medicolegals més habituals que es plantegen en la pràctica clínica.
- Conèixer quines són les relacions entre l'activitat clínica assistencial i l'Administració de Justícia: quan cal relacionar-se amb un jutjat i tipus de jutjat.
- Conèixer quins són els documents medicolegals i quan s'han de portar a terme.
- Assolir coneixements bàsics en psiquiatria forense.
- Saber distingir entre la mort natural i la violenta i, per tant, conèixer la tramitació del cadàver segons cada cas.
- Assolir conceptes bàsics en tanatologia forense: concepte de mort i fases evolutives.
- Conèixer aspectes bàsics de la patologia forense: nomenclatura bàsica, identificació de patologia violenta.
- Tenir coneixements bàsics sobre actuacions medicoforenses: aixecament de cadàver i autòpsies judicials.
- Assolir coneixements bàsics en toxicologia clínica.
- Conèixer els tòxics més habituals, el mecanisme d'acció i els seus efectes.
- Identificar la simptomatologia clínica en cas d'intoxicacions agudes.
- Conèixer els tractaments indicats en cas d'intoxicacions agudes.

4. Avaluació dels aprenentatges

a) Mètodes d'avaluació

L'avaluació es farà a partir de la resolució de casos pràctics medicolegals i diapositives de patologia forense i toxicologia clínica.

b) Criteris de superació de l'assignatura i notes qualitatives

L'examen de Medicina Legal i Toxicologia consistirà en casos pràctics. Hi haurà tres parts: medicina legal, que puntuarà 4 punts; toxicologia, que en puntuarà 3, i patologia forense, que en puntuarà 3.

La patologia forense consistirà en la descripció de diapositives.

Per superar l'assignatura s'ha d'obtenir una puntuació mínima de 5.

5. Continguts i programa de l'assignatura

Classes magistrals d'una hora i mitja de durada:

1. Responsabilitat mèdica.
2. Normes de l'exercici professional.
3. Història clínica. Legislació i aspectes medicolegals.
4. Consentiment informat. Legislació i aspectes medicolegals.
5. Secret professional i confidencialitat. Legislació i aspectes medicolegals.
6. Assajos clínics. Legislació i aspectes medicolegals.
7. Sexualitat i reproducció humana. Legislació i aspectes medicolegals.
8. Avortament i eutanàsia: mort digna, dret a la vida. Legislació i aspectes medicolegals.
9. Donació d'òrgans. Autòpsia clínica. Legislació i aspectes medicolegals.
10. Actuació medicoforense en cas d'agressions sexuals. Maltractament: a la dona, al nen i al vell. Aspectes medicolegals.
11. Psiquiatria forense. Valoració del dany corporal. Organització. Administració de Justícia.
12. Tanatologia general.
13. Tanatologia especial.
14. Mort sobtada pediàtrica.

15. Mort sobtada de l'adult.
16. Lesions I.
17. Lesions II.
18. Antropologia forense: aspectes bàsics.
19. Generalitats de les intoxicacions agudes: definició, diagnòstic, tractament (prevenció de major absorció del tòxic, descontaminació cutània, ocular i digestiva i increment de l'eliminació del tòxic).
20. Grans síndromes clíniques en toxicologia: col·linèrgic, anticol·linèrgic, metahemoglobinitzants, simpaticomimètic, serotoninèrgic, neurolèptic maligne i extrapiramidal agut.
21. Intoxicacions agudes per drogues d'abús agrupades segons les seves manifestacions en l'SNC: depressors SNC, psicoestimulants i psicodèlics.
22. Intoxicacions agudes per inhalació de gasos i fums produïts per incendis o barreja de productes d'ús habitual.
23. Intoxicacions agudes per ingesta de fàrmacs d'ús clínic: cardiovasculars, analgèsics i psiquiàtrics.
24. Intoxicacions agudes per ingesta de productes d'ús domèstic i industrial: càustics, pesticides, alcohols i glicols.
25. Fauna espanyola: mossegades i picades d'animals i ingesta de bolets i plantes. Intoxicacions agudes per ingesta de metalls i metal·loids.

Seminaris teoricopràctics

Resolució de casos pràctics plantejats a partir d'aspectes especialment conflictius de les classes magistrals. Es plantejaran casos pràctics que l'alumne haurà de resoldre i que es comentaran durant la pràctica, per potenciar el debat i la discussió. Hi haurà casos pràctics de medicina legal, de patologia forense i de toxicologia.

Seminari de documents medicolegals de tipus teoricopràctic. Consisteix en un únic seminari que es realitzarà al final del curs i que resumeix de manera pràctica la base teòrica impartida.

6. Programació d'activitats

Es podran fer pràctiques als Jutjats de Cerdanyola del Vallès i al Servei de Patologia Forense de Barcelona - Ciutat de la Justícia.

Pràctiques als jutjats

Seran impartides per la Dra. Giménez. Són de caràcter voluntari i no puntuables. Només s'admetrà un alumne per dia. L'horari de les pràctiques és de 9.00 a 14.00 hores.

Pràctiques al Servei de Patologia Forense

Seran impartides pel Dr. Galtés. Són de caràcter voluntari i no puntuables. Es realitzarà en grups de 10 alumnes com a màxim. L'horari de les pràctiques és de 9.00 a 14.00 hores.

7. Bibliografia

A la biblioteca de la unitat docent, s'hi poden trobar els llibres de medicina legal i de toxicologia clínica que poden ser consultats. Tanmateix, durant el curs els professors, de manera individualitzada, aportaran la bibliografia i els articles específics de cada tema.

- Acosta Gallo, Pablo. *Salud, profesiones sanitarias y Constitución española*.
- Borobia Fernández, César. *Valoración del daño corporal: legislación, metodología y prueba pericial médica*.
- *Brain imaging in substance abuse: research, clinical, and forensic applications*. Edited by Marc J. Kaufman.
- Di Maio, Vincent J. M. *Forensic pathology*, 1941.
- Pedro Lorenzo et al. *Drogodependencias: farmacología, patología, psicología, legislación*.
- J. Cabrera Forneiro, J. C. Fuertes Rocañín, C. Plumed Moreno (ed.); J. de la Gandara Martín et al. *Enfermería legal*.
- Font Riera, Gabriel. *Atlas de medicina legal y forense*.
- Fuertes Rocañín, José Carlos. *Manual de ciencias forenses*.

- Brenda, L.; Waterssbert Calabuig, Juan Antonio. *Handbook of autopsy practice*.
- Hernández Cueto, Claudio. *Valoración médica del daño corporal: guía práctica para la exploración y evaluación de lesionados*.
- Jornades Catalanes d'Actualització en Medicina Forense (5s, 1999: Barcelona). Cinquenes Jornades Catalanes d'Actualització en Medicina Forense: Barcelona, 18, 19 i 20 de novembre de 1999 / organitzades per: Generalitat de Catalunya, Departament de Justícia, Associació Catalana de Metges Forenses.
- Jonathan Wyatt et al. *Oxford handbook of forensic medicine*.
- Delgado Bueno, Santiago. *Tratado de medicina legal y ciencias forenses*.
- Camí, Jordi. *Farmacología y toxicidad de la MDMA: éxtasis*. 1952.
- Curtis D. Klaassen (ed.). *Casarett and Doull's toxicology: the basic science of poisons*.
- Marsha D. Ford et al. Clinical toxicology. James A. Dykens, Yvonne Will (ed.). *Drug-induced mitochondrial dysfunction*.
- Ellenhorn, Matthew J. *Medical toxicology: diagnosis and treatment of human poisoning*.
- Gisbert Calabuig, Juan Antonio. *Medicina legal y toxicología* . Enrique Villanueva Cañadas (ed.).
- Guitart Bas, Raimon. *Tòxics, verins, drogues i contaminants*.
- Klaassen, Curtis D. *Fundamentos de toxicología*.
- Lu, Frank C. *Lu's basic toxicology: fundamentals, target organs, and risk assessment*.
- Carson R. Harris. *Manual de toxicología para médicos*.
- Palacios Garca. *Flix ngel Hay vida después de las drogas?: manual de primeros auxilios para entender las adicciones*.
- Systems biology in drug discovery and development: methods and protocols. Qing Yan (ed.).
- *Toxicology of the lung*. Donald E. Gardner, James D. Crapo, Roger O. McClellan (editors).

- *Tratado de Medicina Legal y Ciencias Forenses*. Tomo III: Patología y Biología Forense. 2011. Editorial Bosch, S.A., ISBN:978-84-9790-6. Santiago Delgado Bueno, Fernando Bandrés Moya y Joaquín Lucena Romero (coordinadores).
- Gisbert Calabuig. *Medicina legal y toxicología*. 6th ed. Barcelona: Masson, 2004.
- Di Maio, V. J.; Di Maio, D. *Forensic Pathology*. 2nd ed. CRC. Press Boca Raton. London. New York. Washington DC, 2001.
- Saukko, P. J.; Knight, B. *Knight's Forensic Pathology*. 3rd ed. Arnold. London, 2004.
- Spitz and Fisher. *Medicolegal Investigation of Death*. 3rd ed. Charles C Thomas Publisher. Springfield, 1993.

Enllaços d'interès

- <http://www.forensicmed.co.uk/>
- <http://www.cuadernosdemedicinaforense.es/>
- <http://www.elsevier.es/es/revistas/revista-española-medicina-legal-285>